

**Posúdenie vedeckého a pedagogického diela doc.PhDr. Daniela Lančariča
pre vymenúvacie konanie za profesora v odbore 11. Filológia - všeobecná
jazykoveda.**

S veľkým záujmom som si preštudoval všetky inauguračné materiály, ktoré prezentujú vedecko-pedagogickú, publikačnú a organizačnú aktivitu doc.dr.Daniela Lančariča PhD. v dlhšom časovom horizonte. Nemám to vo zvyku, ale hneď na začiatku musím konštatovať, že z predložených materiálov možno vyvodzovať len pozitívne finálne závery. Bližšie teraz rozoberiem tie najdôležitejšie aspekty jeho diela. V prvom rade by som sa chcel zamerať na publikačnú činnosť ako odrazu jeho vedecko-výskumnej práce.

Menovaný má rozsiahlu publikačnú činnosť, ktorá zahrňuje vedecké monografie, vysokoškolské učebnice, štúdie, odborné články, recenzie, atď. V nich sa zrkadlia jeho vedecko-výskumné záujmy a teoretická orientácia. Sú jasným dôkazom toho, že sa postupne vyprofiloval na vedeckú osobnosť. V centre jeho záujmu je problematika, ktorá sa týka viacerých lingvistických disciplín. V prvom rade ide o lexikológiu a lexikálnu sémantiku. Vedecká aktivita v tejto oblasti vyústila do viacerých monografií a celého radu štúdií a článkov v domácich i zahraničných časopisov, ako aj v jeho vysokoškolských učebniciach. V tomto rámci pertraktoval ako prvý u nás problematiku abreviačných tendencií v angličtine, a to aj z hľadiska kontrastívnej analýzy angličtiny a slovenčiny. S tým úzko súvisia ekonomizácie jazykových jednotiek v procese komunikácie, zahrnujúc elektronicky sprostredkovanú komunikáciu. V anglickom ústnom i písanom prejave majú skratky vysokú frekvenciu výskytu. To spôsobuje problémy nielen pre rodených Angličanov a Američanov, ale najmä pre tých, ktorí používajú anglický jazyk ako druhý jazyk. Sám sa o tom presvedčujem každý deň pri čítaní anglickej a americkej tlače. Skratky sa tiež hojne používajú aj vo vedeckom štýle. Svedčí o tom aj celý rad publikácií od azda v súčasnosti najplodnejšieho filozofa D. Dennetta. Známa je napr. jeho skratka „jootsing“ (jumping out of the system) Autor správne rozlišuje lexikálne a nelexikálne abreviácie. Lexikálne skratky sú reprezentované tzv. „clippings“ a akronymami. Nelexikalizované skratky potom klasifikuje na grafické skratky, inicializmy a numeronyma. Pojem ekonomizácia považujem za relevantný. V staršej anglickej odbornej literatúre sa používal podobný termín „ cost effectiveness“, ktorý bol však aplikovaný najmä vo výskume fonetiky anglického jazyka. Čo sa týka gramatiky,

pri analýze neurčitých slovesných tvarov to bol zasa pojem komplexná kondenzácia, ktorý vznikol na pôde Pražskej lingvistickej školy (V, Mathesius, J. Vachek). Všetky tieto poznatky potom autor tvorivo uplatňuje ako zodpovedný riešiteľ projektu Vedeckej grantovej agentúry MŠ SR č.1/0769/20 „ Jazyk elektronických médií v lingvo-kultúrnom kontexte angličtiny“.

Druhou dôležitou oblasťou odborného záujmu doc. Lančariča je anglická gramatika. Okrem štúdií týkajúcich sa aktuálnej problematiky vybraných gramatických javov (napr. kategória určenosti) je to jeho vysokoškolská učebnica gramatiky pre študentov anglistiky, *English Grammar in Theory and Practice* (2020), ktorú by som chcel vyzdvihnúť. Pri tejto publikácii by som sa chcel teraz veľmi krátko pristať, pretože anglická gramatika sama o sebe predstavuje značne širokú problematiku a pre našich študentov anglickej filológie je to kľúčová disciplína obsiahnutá v študijnom programe. Pozitívom tejto publikácie je, že jej teoretická časť je vhodne doplnená sústavou praktických cvičení. Autor pri koncipovaní teoretickej časti práce správne vychádza z chápania jazyka ako hierarchického systému znakov a gramatiky ako vnútornej štruktúrnej organizácie jazyka, pomocou ktorej sa zabezpečuje časo-priestorové ukotvenie (grounding) a pozičné usporiadanie jazykových jednotiek v procese kódovania správy reprezentujúcej špecifický vecný obsah.. Podarilo sa mu z hľadiska podobnosti a rozdielnosti medzi angličtinou a slovenčinou vyselektovať relevantné gramatické javy, ktoré potom tvorivo interpretuje.

Praktická časť práce , ktorá je realizovaná ako sústava cvičení, predstavuje spoľahlivú bázu pre praktický nácvik anglickej gramatiky v danom komunikačnom rámci. V tejto súvislosti by bolo, podľa môjho názoru, užitočné aspoň naznačiť základné komponenty komunikačného procesu a postupnú aktualizáciu bežného komunikačného priestoru, čiže plynutie produkovaného diskurzu.

Treťou dôležitou súčasťou vedeckého záujmu doc. Lančariča je aj kontrastívna analýza vybraných tém z angličtiny a francúzštiny. Aj v tejto rovine sa analyzujú skratky. Konkrétne sa jedná o systémovo-kategoriálny opis a sémantizáciu anglických a francúzskych abreviatúr.

Z uvedeného vidno, že autor dosiahol široký lingvistický záber, čo je integrálnou súčasťou všeobecnej jazykovedy. O kvalite jeho vedeckej a publikačnej činnosti svedčí aj veľký počet citácií v zahraničných a domácich publikáciách, ako aj štatistika

ohlasov (157). Všetky sú obsiahnuté v predložennom zozname publikovaných prác , a preto ich tu neuvádzam.

Markantné je aj jeho pôsobenie v pedagogickom procese. V prvom rade sa treba zmieniť o tom, že vyučoval na viacerých fakultách, napr. v Košiciach, Trnave (pedagogická fakulta TU a filozofická fakulta UCM), v Bratislave (ekonomická univerzita, pedagogická fakulta, filozofická fakulta). Dlhšiu dobu pracoval na Katedre anglického jazyka a literatúry PedF UK., a tu aj dosiahol, v nadväznosti na jeho vedecko-výskumnú činnosť, aj najvýraznejšie úspechy. Na začiatku jeho pôsobenia na katedre viedol povinné i voliteľné lingvistické semináre. Postupne začal vyučovať kľúčové povinné a voliteľné disciplíny: úvod do jazykovedy, lexikologiu, lexikálnu sémantiku, gramatiku, atď. Významnou mierou sa podieľal na akreditácii študijných programov na bakalárskom a magisterskom stupni štúdia a na kreovaní úplne nového študijného programu pre doktorandské štúdium. Vyškoliť do roku 2020 až 73 bakalárov a magistrov, čo je pomerne vysoký počet. K tomu treba prirátať nielen počet oponovaných prác (67), ale aj jeho školiteľskú činnosť v rámci doktorandského štúdia, kde od r. 2015 funguje ako školiteľ. Doteraz vyškoliť 6 doktorandov a v súčasnosti vedie 3 doktorandov.. Taktiež oponoval 21 dizertačných prác a 3 habilitačných práce.

Zvlášť treba oceniť fakt, že po habilitácii menovaný sa stal postupne garantom 12 študijných programov v dennej i externej formy štúdia. V tejto funkcii aj zaviedol 1 nový lingvistické kurz na PdF UK, a 2 na FiF UK.

Dôležitou súčasťou odbornej a vedeckej činnosti doc. Lančariča je jeho participácia na riešení projektov VEGA. Bol zodpovedným riešiteľom 2 už ukončených projektov (VEGA 1/ 1030/ 11, VEGA 1/0354/14)a 1 projektu, ktorého riešenie v súčasnosti prebieha (VEGA 1/ 0769/20). Taktiež bol aj riešiteľom 1 projektu VEGA v r.okoch 2002-2003.

Vedecké a odborné akribie doc.Lančariča sa manifestovali aj v prezentácii výsledkov jeho práce pre širšiu odbornú verejnosť. Mám tu na mysli jeho účasť na zahraničných konferenciách (4), domácich konferenciách so zahraničnou účasťou (14) a domácich konferenciách (2). Prednesené príspevky sa týkajú pomerne širokého okruhu problémov v zacielení na vybranú problematiku nielen v angličtine, ale aj vo francúzštine. Riešia sa v nich nielen špecifické lexikálne problémy, ale aj preklad odborných textov a terminologické problémy, ktoré vznikajú pri preklade francúzskych ekonomických textov vrátane on-line komunikácie. Nezostáva pritom

len na teoretickej rovine, ale pravidelne uvádza praktické aplikácie teoretických poznatkov.

Okrem výskumnej a publikačnej činnosti doc. Lančarič aktívne fungoval ako člen vo vedeckých a redakčných radách vedeckých a odborných časopisov. Osobitne treba pripomenúť časopis Philologia v gescii Ustavu filologických štúdií PedF UK,, Lege Artis(UCM v Trnave), a jeho členstvo v redakčnej rade zahraničných monografií Cognitive Linguistic and Cultural Stuidies 1-3, ktorý vydáva Ministerstvo školstva a vedy na Ukraine. Osobitne oceňujem najmä fakt, že významnou mierou sa zaslúžil o vydávanie 2 časopisov: Jazykovedné. literárnovedné a didaktické kolokvium, vydavateľstvo Z-F Lingua Bratislava a Humanitné a spoločenské vedy v pregraduálnom vzdelávaní , Z-F Lingua, Bratislava. Obidva časopisy majú široký ohlas na viacerých vysokých školách a pravidelne sa v nich uverejňujú aj príspevky zo zahraničia.

Na dokreslenie osobnostného a odborného profilu doc.Lančariča uvediem ešte jeden fakt, ktorý považujem za dôležitý. Je to jeho členstvo v 3 odborových komisiách pre obhajobu dizertačných prác

Z toho, čo bolo doteraz uvedené jasne vyplýva, že doc.Lančarič dosiahol vysokú vedeckú i pedagogickú úroveň, že predstavuje komplexnú osobnosť a rozhodne má potenciál pre ďalšiu tvorivú činnosť v daných odboroch, .ktorá pomôže zvýšiť úroveň slovenskej anglistiky, a preto ho navrhujem za profesora v odbore 11. Filológia-všeobecná jazykoveda..

Bratislava 7..9.2021

Prof. PhDr. Richard Repka,CSc.